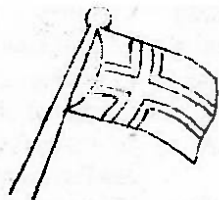

FRITT LAND

Nr. 5 - 2. årg.

Freitag, 12. januar 1945.

DET BEFRIDDE BELGIA

Krisene i de befriede land kan neppe bebredes noen bestemt politisk gruppe. De springer ut av selve overgangsprosessen fra okkupasjon til selvstendighet - det er som man sprenger en demning. Politikerne hjemme og ute, med helt forskjellig virksomhet og erfaring under krigsårene, møtes i midlet - mens den materielle nøden øker. I Belgia, ganske som i Nederland, truer direkte hungersnød om ikke havnene kan tas i bruk for annet enn de alliertes militærtransporter. I Belgisk Kongo har den belgiske regjeringen laget ret voldige meryder matvarer, men foreløpig er det ikke mulig å bringe dem fram til det sultende belgiske folket.

Det er ingen tvil om at den materielle nøden er en av hovedårsakene til uroen blant belgjerne, som hadde ventet seg befrielse noe anderledes. I London bygde regjeringens planleggende arbeid på den forutsetning at befrielsen skulle falle sammen med krigens slutt. I stedet må den nå løse forsyningsproblemane i et krigsherjet land uten hjelp utenfra, og samtidig fortsette krigen.

Åpenbart har man hittil unngått faren for borgerkrig, men uroen fortsetter. De protesterende motstandsmennene ga avkall på den mest provoserende linje, men selv de voldige våpenløse demonstrasjoner som fant sted, resulterte bl.a. i tre kritiske og blodige døgn i hovedstaden. Belgisk politi og til slutt også britiske tropper ble sett inn for å opprettholde ordenen. Over hele Belgia gikk en streikébølge som nå holder på å ebbe ut.

Foruten forsynings- og beskjeftigelsesproblemet, gjelder konflikten i Belgia først og fremst regjeringens beslutning om avvepning av motstandsgruppen, og dens holdning til oppgjøret med samarbeidsmennene. Motstandsbevegelsen krever at dens væpnede styrker skal bestå i hvert fall så lenge det finnes quislinger og en femte kolonne i landet, som regjeringen har vist seg ute av stand til å rydde opp i ved egen hjelp. Til dels går den også lenger, den beskylder regjeringen for å gi samarbeidskrefter fordeler, og å forberede et reaksjonært regime, som ikke trekker noen positive konsekvenser av det som er skjedd i landet under okkupasjonsårene.

Av de tre hovedgruppene i den store motstandsorganisasjonen "Den frie fronten", nemlig katolske demokrater, kommunister og sosialister, er de to første de mest pågående. Motstandsbevegelsens leder, katolikken Dewany, og de to kommunistiske ministrene har gått ut av regjeringen, mens sosialdemokraternes representanter sitter. De store fagorganisasjoner tok også avstand fra streiken, likevel fulgte mange de kommunistiske kampanjenes paroler. Dewany har formulert den ytterliggende opposisjonens standpunkt i følgende ord: "Regjeringen Pierlot er den samme som før, den bygger fremdeles på samarbeidet mellom de belgiske og tyske industrimagnater." Han krever en ny regjering i motstandsbevegelsens ånd. Gatedemonstrasjoner har fordret at også sosialdemokrater skal gå ut av regjeringen, og innenfor partiet selv finnes sterke stemninger for dannelsen av en "venstrefront".

Regjeringens stilling er dog tross alt ikke så svak selv innenfor de grupper som aktivt kjempet mot tyskerne, selv om den ennå ikke har greid å løse de materielle problemene. Det er naturlig; den var belgernes eneste feste holdepunkt under okkupasjonsårene. Regjeringen kan dessuten henvisa til at ikke mindre enn 100.000 samarbeidsmenn er arrestert. Størstedelen av de væpnede motstandsgrupper har de også overlevert sine våpen, og det har vakt tilfredshet at 30.000 menn av disse styrkene skal innlemmes i den regjære armeen, om enn ikke med samme bevarelse av de egne enheter som i Frankrike.

Det faktum at det er en kløft mellom den gamle London-regjeringen og hjemmefronten, gir grunn til mistanke om at regjeringen Pierlot ikke har vært tilstrekkelig oppmerksom på de politiske brytninger som nødvendigvis måtte komme ved at belgjerne har skapt seg nye organer som er blitt prøvet

i de hardeste kamper, og som har gitt medlemmene en naturlig selvbevissthet. Det synes også i noen grad begrunnet når regjeringen beskyldes for at den i sin iver for å bevare kontinuiteten, har støttet seg til grupper som ikke har gått uplettet gjennom okkupasjonen; og at den ikke med tilstrekkelig lydhørhet har oppfattet at det har funnet sted viktige politiske omveltninger i landet som ikke kan gjøres om igjen. Den har for å kunne utøve sine regjeringsfunksjoner, men sikkert med alliert billigelse, søkt kontakt med militære og industrielle kretser som har hatt samfundsmessig makt, men som har kommet på siden av den nasjonale kampen i okkupasjonsårene. Den har bl.a. stillet seg avvisende til de sterke antimarkstiske stemninger hos folket, hvor kong Leopold er alt annet enn populær.

Regjeringen Pierlot har den britiske regjeringens støtte. I Underhuset understreket Churchill sterkt den konstitusjonelle sammenhengen, samtidig som han beskyldte motstandsbevegelsen for blodige kupforsøk. Den gjennomgående innstilling i Storbritannia deler ikke Churchills holdning. Man trekker nok fram alle momenter som forsvaret Pierlots politikk, nødvendigheten av å opprettholde ro og orden i et sentralt militært oppmarsjonsområde, og overdrivelsene fra opposisjonshold, men man stiller seg likevel noe skeptisk overfor regjeringspolitikken. I den russiske presse kritiserer man langt mer utvetydig avvepningen av de mest aktive anti-nazister, samtidig som man påstår at ledende samarbeidsmenn til og med får spille en betydelig rolle. Man sikter her til fremtredende industrifolk, som under okkupasjonen har arbeidet for tyskerne. -

Etter Håndslag.

U K E N D V E R S I K T.

Målet for et hvert felttog er å knuse motstanderens krigsmakt. Torrøngvinninger kan - som blokade, bombing o.l. - representere viktige skritt på veien mot dette mål, men definitiv avgjørelse i en konflikt hvor ingen av partene tenker på kompromisfred, kan først oppnås ved at den ene parts stridskrefter settes ut av spillet, d.v.s. at der tilføyes så store tap i mennesker og/eller materiell (eller manøvreres inn i en slik posisjon) at de ikke lenger kan gjennomføre operasjoner av betydning.

Den tyske härledning har valgt å utkjempes denne krigsavgjørende slag mellom vestarmeen på vestsiden av Rhinen (a.h.t. det vitale industrisentrum i Ruhr umiddelbart U for elva), og den allierte ledelse har sikkert med glede akseptert dette valg, fordi Rhinen er en ganske vanskelig forserbar naturhindring for en angriper, men på den annen side kan bli en dødsfelle i ryggen på en slagen, retirerende forsvarer som er underlegen i luften. En av de viktigste faktorer som har bidratt til å gjøre den tyske motstand i dette område seig, er utvilsomt at den har kunnet støtte seg til Siegfriedlinjens dype festningssystem, hvis bunkers og hovedverker møysommelig har måttet ryddes et for et.

Ved sin motoffensiv inn i Ardennerrområdet har tyskerne aksentuert sin beslutning om å ta den avgjørende strid vest for Rhinen, men samtidig har de løsgjort seg fra sine befestninger. I første omgang har naturligvis det overraskende støt gitt dem visse fordeler, men etter at styrkene er omgruppert og de allierte har tilpasset sine disposisjoner til de nye operative forutsetninger, kan det ikke være tvilsomt at den nye situasjon spiller i hendene på Eisenhower, når hans overlegenhet i tropper og materiell ikke oppveies av de faste tyske linjer, men kan utvikles i et feltslag. Hvor det utkjempes, er av forholdsvis underordnet betydning, for dette er hverken slaget om Ardennene, om Rhinen eller om Ruhr, men om den tyske vestarme. Støtet inn i Ardennene - fra strategisk synspunkt et i og for seg ganske likegyldig område, med få viktigere byer og sambandslinjer - ville bare ha tjent en hensikt for tyskerne hvis de gjennom flankestøt hadde kunnet trenne over ende større allierte styrker på de tilgrensende

frontavsnitt (Aachen- og Saarområdet). Dette har imidlertid deres krefter ikke tillatt; de allierte armeer på midtavsnittet har riktignok foreløpig måttet oppgi sitt offensive trykk mot punkter som Buren og Saarbrücken, men der er ikke oppstått noen uorden, og tyskerne har bare oppnådd med store tap å bringe en betydelig del av sine gjenværende kjernetropper i en farlig situasjon, omfattet som de nå er i begge flanker av de allierte hovedstyrker, og uten støtte av festningsverker.

Det nye trekk i frontbildet i siste uke er den kraftige allierte offensiv under Montgomery nordfra mot den tyske kile, koordinert med Pattons trykk mot sørf flanken, med den hensikt å skjære av franspringets vestligste sektor. Den tyske motstand er ennå seig, men etter alt å dømme er det allierte trykk nordfra over Liernoux-Vielsalm mot Houffalize og sørfra over Bastogne så sterkt at de mest framskutte tyske divisjoner om ikke lenge må velge mellom tilbaketrekning og innslutning. Den ene av tyskernes to hovedforbindelser østover er alt avskåret, den annen truet.

Sammenholdt med kampene i Ardennen er de øvrige operasjoner i vest av underordnet betydning. Tyskerne har støtt fram igjen over grensen i Walzenburg-åpningen og i området øst for Saar-distriktet, og har likledes forsøkt seg med offensive foretagender i Alsace lenger sør, men disse stöt er bremsert opp og de allierte har forskjellige steder gått til motangrep.

Været over frontområdet har igjen vært meget ugunstig for flyinnsatsen, så de allierte markstyrker har bare i liten utstrekning kunnet få direkte støtte av luftvåpenet. Derimot har bombing av forbindelseslinjene bakover vært ganske intens, og den strategiske bombing av industriell og kommunikasjon i Tyskland er opprettholdt i full målestokk. I løpet av 1944 ble det kastet 1,4 million tonn bomber mot tyske mål, et tall man for et par år siden ikke ville ha trodd det var mulig å nå.

I Ungarn fortsetter de forbitrede kamper i Budapest under jevn russisk framgang, mens tyskerne gjør desperate forsøk på gjennom en motoffensiv fra nordvest å komme sine styrker i byen til unnsætning. De har også hatt en viss framgang på sørsiden av Donau, men den russiske framgang på nordsiden av elva i retning av Komorn truer med å avskjære deres forbindelseslinjer bakover, så deres midlertidige og begrensede suksess her kan snart - som på vestfronten - vendes til et alvorlig tilbakeslag.

Det amerikanske felttog på Filippinene har gitt større og raskere resultater enn man en tid turde håpe. Etter de innledende stöt som har brakt Leyte og en betydelig del av øyene Samar og Mindoro på amerikanske hender, er det satt i gang en invasjon i stor målestokk av Filippinenes viktigste øy, Luzon med hovedstaden Manila og alt tyder på at dette er selve hovedstötet som gjøres med meget betydelige styrker og - hvis det lykkes - for godt vil befeste amerikanernes herredømme over øygruppen og sette dem i stand til ikke bare å avskjære den livsviktige japanske sjøfart på Det sydkinesiske hav, men også til å bygge opp offensive baser mot Kina, hvor formentlig de avgjørende kamper mot den japanske militærkamp til lands vil bli utkjempet. I Burma har de britiske styrker framgang både i retning av Mandalai og langs kysten, hvor den viktige havn Akyab er inntatt, noe som vil få stor betydning for forsyningstjenesten og framføring av reserver i disse strøk som er så fattige på landkommunikasjoner.

NORGES NYTT.

For en tid siden "tildelte" Quisling "minister" Prytz St. Olavs ordenen. Det er Edvard Lunds gamle orden "ministeren" her fått. Føreren har stjålet den i hans dødsbo. -

SKANDALE I SVERIGE.

Byråsjef Paulsson i Svenska Sosialstyrelsens Uttendingskomisjon, er arrestert. Han er anklaget for å ha gitt opplysninger om flyktninger til Lönnegren, som arbeidet for tysk regning. Han var en meget betrodd mann, og det var han som satt inn med alle hemmelige dokumenter. Tidligere var Paulsson ved Polissbyrån og hadde også der flyktningesakene. Han antar at han også der har drevet angivervirksomhet. De vsnekse aviser naser nå over denne skandale, som de kaller "en skamlett på Sveriges ære". Avisene krever at alle saker som er behandlet av Paulsson skal tas opp til ny undersøkelse, da han også mistenkes for å ha stukket tilside saker mot tyske spioner og quislingagenter.

Vestfronten. I den vestlige del av Ardennenfranspringet bryter den tyske motstand sammen. En strekning langs elva Salme er erobret. Kampene fortsetter i Larosche, og en landsby er erobret. De alliertes kile inn til Bastogne er utvidet til et punkt 7 km N for byen. I Ø er kilen utvidet betraktelig.

Det har også vært endel framgang i Saarbrücken-området og i nedre Vogesene. Amerikanske og franske styrker har framgang på en 160 km bred front i Rhin-Pfalz-området. Et tysk angrep ved Kolmar er slått tilbake. Det taktiske allierte flyvåpen øket sin virksomhet onsdag. Det ble rettet angrep mot tyske tropper i Ardennenfranspringet. Jernbanen mellom Köln og Mulhouse er avskåret på flere punkter. Det er nå klart for alle at på et tidspunkt berodde alt på om amerikanerne greide å holde Bastogne, som i betydning kan sammenlignes med striden om El Alernain, en av de mest avgjørende begivenheter i krigen. B.B.C.'s korrespondent skriver: Den store tyske drøm varte i en måned. De tyske tropper snakker ikke mere om parademarsj i Brüssel og unnsætning til Budapest.

Flyangrep. Ibsquitos var natt til torsdag over Hannover. Onsdag angrep 1.100 amerikanske fly mål i Vest-Tyskland. Hovedmålet var skiffetomter i Karlsruhe, bruer over Rhinen ved Köln og tyske transportler. Flyene måtte ingen motstand fra Luftwaffe. - Britiske fly angrep onsdag igjen tyske forsyningsskip utenfor norskekysten. En lastebåt og en minesveiper ble satt i brand. - - - Lette norske sjøstridskrefter angrep tirsdag morgen tyske skip som avakuerte forsyninger fra Nord-Norge. En fullastet båt, som man mener inneholdt jernmalm ble rammet og man tror den er sunket. Et eskorteskip er sannsynligvis senket. Alle norske skip vendte tilbake uten skade eller tap av menneskeliv.

Østfronten. I kampene om Budapest vant russerne onsdag mere terreng enn på noen annen dag, og det ble tatt 3.000 fanger. 8 distrikter i Budapest er nå okkupert. Utanfor Budapest forsøker tyskerne framdeles å bryte gjennom for å undsette hovedstaden. De holdes i sjakk, men det er tegn som tyder på at tyskerne vil bringe fram forsterkninger. Russerne står nå 2 km fra Komaron. - I Östersjøen har russerne senket et tysk transportskip på 10.000 tonn.

Italia. Det dårlige vær har igjen begrenset kampvirksomheten. Kreta. 9.000 tyskere og 5.000 italiener er framdeles på Kreta. De er samlet i den sterkt befestede vestlige del av øya, og de har nok av amunisjon og kanoner.

Hellas. General Scoble melder at samtalen med ELAS-representantene varte fra kl. 16.30 onsdag til kl. 1.30. Man kom til enighet på mange punkter angående vilkårene for våpenstillstanden. Elsas er villig til å utveksle krigsfanger på like vilkår, men det er ikke oppnådd enighet om gisler.

Østen. General Mac. Arthurs tropper som landet på Luzon tirsdag hadde fortsatt framgang onsdag. Amerikanerne har nå utvidet sitt grep på øya til omtrent 40 km av kystlinjen, og de er nådd 50 km inn på øya. Det område de nå nærmer seg er det på hele øya som er best skikket for motoriserte divisjoner. Amerikanerne har allerede erobret 20 bebodde steder og tatt minst en flyplass. Denne ble okkupert innen en time etter landingen. Den japanske motstand har hittil vært liten. Japanerne hadde ventet landgangsoperasjonene på den sydlige del av øya. - Fly fra amerikanske hangarskip har angrepet japanske transportler nordover. Amerikanske fly har ødelagt to veibruer og et bruspann for jernbane. - Filippinenes president ber befolkningen slutte opp om befrierne. Flygende festninger fra India har angrepet militære mål i Manila. Usa. I Hot Springs er det åpnet en kongress med delegerte fra hele landet for å drøfte behandlingen av japanerne etter krigen.

Tysk forvaltning i 1945. På et lite sted nær Rotheburg døde posttjenestemannen av hjerteslag mens han solgte frimerker. Han var 93 år, og hadde vært pensjonert i 28 år. P.g.a. totalmobiliseringen hadde han "frivillig" trådt inn i tjenesten igjen. På postkontoret i lockern tjenestgjør en 95 åring. Han kan ikke gå, og kjøres hver dag i rull stol til arbeidsplassen. Fra Paris meldtes den 27. desember om nye spor etter tyske krigsforbrytere i Frankrike. I Alsace har man oppdagert ennå en dødsfabrikk og i en skog nær Poitiers har man funnet en massegrav med 40 hardt mishandlede lik. 5.800 patrioter ble drept i en leir i Nathyviller, i Alsace, året 1941. Kommunistforbudet i Sveits ventes opphevet innen overskuelig tid.